Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:
Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadružni dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 9. Sreda, 1. februarja 1933. Leto VIII.

Vlade padajo.

Francoska in nemška vlada sta odstopili.

Obsebi so razumljive vladne krize v sedanji dobi gospodarske krize. Značilne so pa krize vseh vlad, da so naperjene proti objektivni razdelitvi gospodarskih bremen, kolikor je o objektivnosti mogoče govoriti, to je proti demokraciji in posplošenim interesom.

Francoska vlada je padla zaradi proračuna. V finančnem načrtu je vlada predlagala petodstotno zvišanje direktnih davkov, ker je proračun pasiven. Socialisti so zahtevali, da naj se deficit pokrije s posojili. Vlada je zaradi te postavke stavila vprašanje zaupnice. Proti vladi je glasovala desnica in socialisti, to je 170 glasov za vlado, 402 glasova proti vladi. Glasovanje se je vršilo ponoči, v soboto zjutraj pa je podal ministrski predsednik Pavel Boncour demisijo. Predsednik republike Lebrun je demisijo sprejel ter uvedel posvetovanja s politiki.

Ista, ali vsaj podobna usoda je zadela nemškega kanclerja generala Schleicherja, ki je zaradi intrig aristokracije in bankirjev podal demisijo v soboto popoldne. Predsednik Hindenburg je demisijo sprejel, ter naročil bivšemu kanclerju Papenu, **da prouči položaj ter skuša ugotoviti, če je mogoče sestaviti parlamentarno vlado.**

Kakšna razlika je med Schleicherjem in Papenom. Oba pripadata isti skupini absolutistov plemstva in kapitalistov. Razlika pa obstoja v tem, da je Papen za nasilno politiko preko parlamenta, dočim računa Schleicher, da se posreči izpremeniti ustavo v prilog nemškega kapitalizma potom primerne desničarske politične koalicije v državnem zboru. Schleicher niti pooblastila za razpust parlamenta ni dobil. Papen, dr. Schacht in vsa tista okolica, ki smatra delavske pravice in socialne ustanove za največjo krivico, pa hoče s silo zatreti v Nemčiji demokracijo. Berlinsko socialnodemokratično glasilo »Vorwärts« pripominja k tem nameram, da bi v slučaju kršitve ustave, ker ustava izhaja iz naroda, morali pasti vsi oziri.

K dogodkom so tudi strokovne organizacije zavzele svoje stališče, ter ga objavile predsedniku republike Hindenburgu brzojavno. Strokovne organizacije izražajo največjo skrb zaradi nevarnosti, da se utegne narod oropati političnih pravic. Strokovne organizacije vidijo veliko nevarnost v morebitni sestavi vlade socialne reakcije, ki bi bila sovražno razpoložena napram delavstvu in bi v tem primeru bilo mogoče, da bi celotno delavstvo najostreje nastopilo proti režimu, ki bi ne bil v zmislu ustave ali bi hotel sabotirati ustavo.

Nemški meščanski in aristokratski politiki menijo, da se mora Papenu posrečiti, da ustvari koalicijo Hitlerjancev, centruma in nemških nacionalcev, to je vse desnice in z levico sploh ne marajo računati več.

V splošnem se pričakuje, da je mandatar nemške reakcije baron Papen. Malo pa je verjetno, da bo vozil bolje kakor prvič, ker nemški narod prav dobro ve, kaj pomeni izguba sedanje ustave in parlamentarne demokracije. Diktatura v naprednih državah ne more roditi dobrega sadu.

Zbirajte za tisk. sklad!

Fašistična manjšina na krmilu v Nemčiji.

Hitler končno postal kancler. — Papen podkancler.

Kriza nemške vlade je bila rešena na ta način, da je Hindenburg dne 30. januarja imenoval Hitlerja za državnega kanclerja, potem ko se je le-ta sporazumel z vodjo nemških nacionalcev Hugenbergom, predstavnikom nemške veleindustrije in z zastopnikom pruskih junkerjev, bivšim kanclerjem Papenom.

Nova vlada predstavlja obnovljeno takozvano harcburško nacionalno fronto, ki se je že pred letom dni pripravljala za prevzem vlade v Nemčiji.

Sedanja vlada je manjšinska vlada, brez zadostne opore v parlamentu, kjer bo odvisna od zadržanja katoliškega centruma.

Nova vlada pomenja brez dvoma resno ogrožanje ustavnosti in demokracije v Nemčiji. Prihodnji dnevi bodo pokazali, kaj nova vlada namerava.

Socialna demokracija se zaveda nevarnosti, ki preti. Strankino glasilo »Vorwärts« pravi: »Če bi hotela ta manjšinska vlada, ki je, kakor znano, zoper ustavo, poizkusiti, da ostane na svojem mestu brez pristanka državnega zbora, bi nastal položaj, ki bi zahteval od delovnega nemškega naroda tudi zadnje in skrajne sile.«

S tem v zvezi je omeniti tudi mogočno demonstracijo socialne demokracije v Berlinu, na dan pred imenovanjem Hitlerja, ko se je zbralo v Lustgartenu, kljub silnemu mrazu, nad 150.000 demonstrantov, ki so svečano izjavili svojo odločno voljo za boj proti fašizmu.

Pripravljeni so brez dvoma tudi komunisti, ki se zavedajo, da nimajo od nove vlade pričakovati ničesar dobrega.

Od nove vlade zavisi, kako se bodo razvijali notranji dogodki. Ni pa pretirano, ako pri tej priliki ponovno opozorimo na nevarnost izbruha meščanske vojne v Nemčiji za slučaj, da bi fašisti poizkusili ostati z nasiljem na krmilu države.

Nove omejitve dela v revirjih TPD.

Trboveljska premogokopna družba je dala razglasiti po revirjih, da se bo do nadaljnjega delalo samo po 2 šihta tedensko.

Ni mogoče opisati, kakšna grozna tragedija se odigrava sedaj med rudarji. So nekateri (in teh je mnogo) družinski očetje z večjimi družinami, pri katerih se še samo zjutraj popije malo nesladke, črne žitne kave, opoldne poje nekaj nezabeljenega krompirja.

Najžalostnejše je pa to, da delavstvo ve, da bi lahko to grozno pomanjkanje kljub krizi odpadlo, če bi bil konzum premoga v naši državi pravilno razdeljen. Gotovo ni prav, če se v državnih rudnikih dela noč in dan in še ob nedeljah, medtem ko mora delavstvo pri TPD v brezdelju od lakote umirati.

Revirji so danes kraj lakote in obupa!

— — —

Daladier sestavlja novo francosko vlado

Socialisti pripravljeni vstopiti v vlado?

V Franciji namerava Daladier, levičarski radikal, sestaviti novo levičarsko vlado. K sodelovanju je povabil tudi socialistično stranko. Socialisti so pripravljeni sodelovati, in sicer pod pogojem, ako se radikalni socialisti izjavijo za socialistični minimalni program.

Izid volitev na Irskem

Zmaga Angliji sovražne fronte.

De Valera je pri irskih volitvah dobil 77 poslancev, delavska stranka 8 (7), neodvisna delavska stranka 1, Cosgrave 48, centrum 11, neodvisni 8, druge stranke 2. De Valera bo imel v parlamentu 76 glasov, ker sam kot predsednik ne sme sodelovati. Istotoliko poslancev ima vsa opozicija. De Valera bo nadaljeval svojo politiko in zahteva tudi priključitev Ulstra irski republiki.

V Rumuniji iščejo volunce. V petek ponoči so v rumunskih poštnih pisarnah aretirali okoli 20 nižjih uradnikov, češ, da so poskrili službene dokumente ter kopije pošiljali inozemstvu. Volunstvo se je vršilo v korist Rusije?

V Grčiji bodo tudi parlamentarne volitve. Caldarisova monarhistična vlada je dobila nezaupnico, ker je nastopil Venizelos proti finančni politiki vlade. Venizelos je s svojo nezaupnico uspel in je glasovalo 109 poslancev za nezaupnico, 91 za zaupnico. Te volitve bodo v Grčiji razvnele stare politične strasti.

Sanirane banke v Čehoslovaški.

V Moravski Ostravi izhaja socialnodemokratični list »Duch času«. Ta list je objavil dne 8. januarja t. l. seznam bank, ki jih je sanirala država.

Tako so prejele:

Češka industrijska banka 434 milijonov, Moravska banka 981, Anglobanka 1008, Banka Tatra 170, Slovaška banka 117, Amerikanskoslovaška 60, Silleinska kreditna banka 48, Diskontna banka 22, Karpatorn-ska banka 14 milijonov Kč. Te banke so čehoslovaške.

Nemške banke na Čehoslovaškem so prejele od države: Nemška agrarna banka 132 milijonov, Centralna banka nemških hranilnic 71, Karlovarska društvena banka 13 milijonov Kč.

V svrho saniranja naštetih bank je potemtakem prispevala država 3080 milijonov Kč, kar znaša v dinarjih blizu šest milijard.

Čehoslovaški rudarji povdarjajo zaraditega opravičeno, da bi bila naloga države in podjetnikov, da sanirajo rudarsko socialno zavarovanje, to je, bratovske skladnice, za kar ni niti potreben tako velik znesek in so bratovske skladnice le žrtev kapitalističnega gospodarstva.

Konfinirani bivši voditelji nekdanje SLS.

Beograd, 30. januarja. M. V zvezi s propagando proti obstoječemu redu in stanju v državi in zlasti z akcijo, ki se je razvila s tako zvanimi Koroščevimi punktacijami, ki imajo izrazito protidržavni značaj, so bili gg. dr. **Fran Kulovec, dr. Marko Natlačen,** odvetnik v Ljubljani in **dr. Anton Ogrizek,** odvetnik v Celju, pozvani na odgovor in konfinirani, prvi v Foči, drugi v Bileći pri Dubrovniku in tretji v Ključu. Imenovani so bili v petek zjutraj odpremljeni na določena mesta.

V soboto zvečer je odpotoval iz Ljubljane g. **dr. Anton Korošec,** kateremu je vlada odredila kot stalno bivališče Vrnjačko banjo, znano zdravilišče in kopališče v Šumadiji.

Kakor čujemo, so bili te dni zaslišani tudi nekateri drugi voditelji bivše SLS, da se ugotovi, v kaki zvezi so s širjenjem tako zvanih punktacij. Zaslišani so zanikali vsako zvezo s tem programom. Preiskava v tem pravcu se še nadaljuje.

Strokovne organizacije v krizi.

Na predsedniški konferenci čehoslovaških strokovnih organizacij v Pragi je s. Tayerle poročal, kako ogromno so strokovne organizacije finančno podpirale nezaposlene sodruge in sodružice v dobi krize iz svojih sredstev, torej s sredstvi, ki jih je zbrala delavska solidarnost potom svobodnih strokovnih organizacij.

Med nezaposlene so te organizacije razdelile leta 1929 13,813.000 čeških kron, 1930 26,495.000 čeških kron, 1931 46,785.000 čeških kron in v prvi polovici leta 1932 44,659.000 čeških kron. Ti zneski značijo finančno moč bratskih organizacij, ki so bile že pred krizo močne in so poskrbele za današnje hude čase. Obenem pa se tudi sedaj z vso svojo delavsko močjo trudijo, da ostanejo zvesti sodrugi svojim nezaposlenim tovarišem.

Na Čehoslovaškem pa tudi država prispeva za podpiranje nezaposlenih. Tudi te podpore, ki se podeljujejo deloma po gentskem sistemu, to je, potom strokovnih organizacij, so se v zadnjih treh letih dvigale. Država je izplačala za podpiranje nezaposlenih 1930 43,400.000 čeških kron, 1931 201,800.000 čeških kron in v prvem polletju 1932 261,000.000 čeških kron. Razen tega je izdala vlada za prehrano v takozvani mlečni akciji 1931 142 milijonov in 1932 141 milijonov čeških kron. V dinarski veljavi so ti zneski še mnogo višji, ker je vredna ena češka krona okoli 1.70 Din.

Nedvomno so to številke, ki dajo misliti na eni strani na obseg grozovite gospodarske krize in zaradi tega nastalo nezaposlenost, na drugi strani pa tudi, kako silno velikega pomena so strokovne organizacije zlasti za časa take krize. Naravnost nerazumljivo je, koliko trpljenja mora prenašati delavstvo že tako in kaj bi še bilo, če ne bi bilo svobodnih strokovnih organizacij, ki trpine deloma same podpirajo, deloma pa silijo državo, da stori vsaj nekaj svoje dolžnosti. Vpliv strokovnih organizacij se vidi tudi v tem, da je država dovoljevala leto za letom večji prispevek.

Ogromna je torej zasluga čehoslovaškega delavstva, da je izborno strokovno organizirano ter da se prav sedaj trdno oklepa svojih organizacij.

Gospodarski voditelji in gospodarska kriza

Minilo je že nad pol leta, ko so se pojavljali glasovi gospodarskih voditeljev in teoretikov, ki so napovedovali izboljšanje gospodarskega položaja. Dejstva pa dokazujejo, da so bile njih teorije napačne. Število nezaposlenih še narašča, sirovine in blago se pa dalje uničuje, namesto da bi se povečalo konzum s tem, da se uvrsti delavce in nameščence v gospodarski proces. Vse teze meščanskih gospodarskih teoretikov so se pokazale kot hipoteze, katerim nasprotuje sedanji kapitalistični sistem. Za podjetnike in kapitaliste (mislimo velike) je stvar enostavna. Oni ne trpe pomanjkanja, če so razmere slabe ali dobre, dočim milijoni delovnih ljudi trpe.

Že izkoriščevalci dela in podjetniki pričenjajo uvidevati, da postajajo razmere nevzdržne, zato pravijo, naj bi se gospodarstvo uredilo po načrtu. Niti na misel jim pa ne pride, da bi bilo treba profit izločiti iz produkcije. S svojo zahtevo pa, če jo izvojujejo, bi pa imeli še večje in zajamčene dobičke. Vsa politika njih gre za karteli produkcije, ki naj bi vzdržali cene in dobiček. Iz prakse že vemo, da karteli navadno povišujejo cene — zaradi večjega dobička. Drugi zopet hočejo svobodno gospodarstvo in tako sta si politika kartelov in svobodnega gospodarstva v nasprotju. Dokazano pa je, da so karteli blago dražili in so prav v tej krizi mnogo pripomogli k današnjemu gospodarskemu položaju.

Najnovejši teoretičarji in gospodarji nasvetujejo zopet, da naj se industrija kartelira mednarodno, češ, da se potem izboljšajo gospodarske razmere. V tem primeru bi se morali predvsem osnovati nacionalni karteli (po državah), ki bi se mednarodno vezali. Če bi potem ti mednarodni karteli preprečili dobičkaželjnost kapitalizma, bi to bilo nekaj. Toda karteli ne zagotove samo dobička, ampak ga tudi zvišujejo in s tem vzpodbujajo tudi druge produkcijske panoge, dokler je svobodno gospodarstvo, da se v kartelih da dobro zaslužiti. Kam gre kapital, kje se uporablja, za to se ne brigajo. Tako se organizira karteliranо izkoriščanje, ne pa urejuje gospodarstvo po načrtu.

Celo predsednik rajhenburške trgovske zbornice dr. Srp je priznal, da tako dalje ne pojde. V današnjih razmerah tudi karteli in trusti ne morejo ničesar izpremeniti.

Poudarili bi samo še eno izjavo glede tega vprašanja, ki jo je podal zastopnik kapitalizma, prejšnji ameriški državnik Mellon že lanske spomladi. Rekel je o krizi naslednje:

»Svet pride od časa do časa v prehodno dobo, ki ne zahteva dalekopreureditve le v gospodarskem življenju, marveč tudi v sestavi družbe. Sedanjo krizo moramo smatrati kot ceno, ki jo plačamo za bivšo vojno. Sedaj vemo, da slabe gospodarske razmere ene dežele najdejo polagoma odziv tudi v drugih deželah ter da se ne sme noben narod vdajati nadi, da se ob ozki zapletenosti svetovnega gospodarstva ogne splošnemu položaju. Ni nikakršnih zdravil za bolezen, na kateri svet sedaj boleha. Svetovna trgovina si mora poiskati nova pota in bo naraščala v taki izmeri, v kakršni se bo izboljševal življenski standard in povečala kupna moč.«

Vse človeštvo bi moralo doumeti, da se nahaja svet v prehodnem stadiju. Treba je urediti produkcijo razmeram primerno. Duh človeštva mora voditi svojo politiko v tem smislu. Izboljšati življenske razmere širokih množic in zvišati njih kupno silo se pa more le, če se skrajša predvsem delovni čas, zagotovi delavstvu povoljne službene razmere in uresniči socijalnopolitične zahteve. Na drugi strani pa je preprečiti pogubno delovanje oziroma politiko kartelov, ki preprečuje znižanje cen.

Če pa domišljavi gospodarski voditelji ne bodo hoteli izvajati potrebnih konsekvenc, potem se jih mora k temu prisiliti z zakonodajo.

V tej prehodni dobi mora delavstvo biti predbojevnik novega boljšega gospodarstva. In čimprej bo edino, temprej bo izrabilo sedanjo prehodno dobo v svoj prid. Sedanji gospodarski položaj delavstvo naravnost sili, da si potom svojih organizacij ustvarja novi svet. Zato bodi vsem edina parola: v organizacije!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Doma in po svetu.

Socialnost svetega leta in njega odpustkov. Cerkev potrebuje morda denarja ali pa hočejo njeni predstavniki agitacijo za njo, ker izgublja dan za dnem več tal. Papež je proglasil spet izredno sveto leto, menda že tretje za njegovega papeževanja. Razglasil je poslanico, kjer vabi vse na obisk svetega mesta Rima v fašistični Italiji in katoliškem Vatikanu. Predpisuje razne odpustke, zlasti pa popolnega, ki ga dobi oni, ki najmanj 10 dni zaporedoma obišče štiri predpisane vatikanske matične cerkve in tam opravi predpisane molitve. Izrecno poudarja: popolni odpustek je mogoč samo v Rimu! Ne da bi se spuščali v potrebnost ali nepotrebnost takih svetih let v dobah največje svetovne krize, ne da bi se spuščali v razpravo o umetnosti potovanj v Italijo, vprašamo samo: kdo pa bo mogel iti v Rim in biti deležen popolnega odpustka in s tem v zvezi menda nebes? Ali morda onih 30 milijonov brezposelnih, ki so žrtve današnjega izkoriščanja in trpljenja na tem svetu? Ali morda matere in očetje onih družin, ki so po predpisih svete cerkve rodili cele kopice otrok in zdaj delajo pokoro za svojo vernost in ubogljivost zapovedim, ko zjutraj niti ne vedo, kaj bi dali v usta opoldan, in ki morda samo enkrat na dan jedo in se še takrat ne najedo do sitega? Ali morda vsi oni milijoni siromašnih ljudi, ki so z dušo in telesom vneti za vero in boga? Ali morda oni — če že gremo tako daleč — vsi oni, ki imajo res pekel na tem svetu in ki bi si zaslužili vsaj na onem svetu raj? V Vatikanu potrebujejo bogatine, ki bodo lahko vsaj nekaj pustili tam, revež bi itak ne mogel ničesar pustiti. Oni krščanski in katoliški kapitalisti, ki jim je za nauk sv. cerkve o ljubezni do bližnjega prav toliko mar kot za lanski sneg, oni imajo že na tem svetu nebesa in vsega dovolj, ki sploh nimajo pojma o tem, kaj je trpljenje in pomanjkanje, kaj beda, lakota in mraz. Oni pojdejo lahko v Rim, oni bodo lahko deset dni ostali in hodili od ene do druge cerkve in jim bo — vsaj po obljubah najnovejše bule — potem raj še na onem svetu zasiguran. Ali je to čista enakopravnost, ali je to socialnost, dobrodelnost in ljubezen, o kateri se toliko pridiga? Pa kaj, ko vendar denar, ki je tudi za cerkev sveta vladar, odpira celo rajska vrata. Pa bodo morda celo še rekli, da to ni res?!

Devetnajstorica v Ženevi izjavlja, da ne more najti nobenega ključa, po katerem bi se dalo likvidirati spor med Japonsko in Kitajsko. Konstatiralo se je že večkrat, da je ta vojna kršitev mirovne pogodbe, da je japonski napad na kitajsko ozemlje imperialistično dejanje, toda Japonska ne priznava Društvu narodov kompetence in avtoritete, da posreduje v sporu. Kako je to mogoče? Japonska in Kitajska sta članici Društva narodov in v naznačenem odboru sede zastopniki držav članic Društva narodov, ki bi morali spoštovati predvsem mirovno pogodbo in zagovarjati sporazum v vsakršnih sporih med državami. Žal, tukaj ni tako. Tudi zastopniki drugih držav so imperialistični kapitalisti, ki hočejo s svojo zahrbtno in sebično politiko japonsko-kitajski spor izkoristiti v svoje sebične namene. Če bi to ne bilo, bi moralo prav v tem primeru dokazati svoj pravi namen in svojo avtoriteto varovati. To dejstvo nas uči, da bo Društvo narodov šele tedaj mednarodni parlament, če bodo sedeli v njem zastopniki interesov narodov, njem zastopniki interesov narodov.

Tihotapljenje vojnih avtomobilov iz Italije na Madžarsko. Dunajski »Abend« objavlja iz verodostojnega ogrskega vira vest, da je bilo zadnji čas preko Avstrije na Madžarsko spravljenih 600 malih »Ballila«-avtomobilov, izdelanih v tvornicah »Fiat« v Milanu. Vsak teh avtomobilov ima na zadnjem sedežu montirani po dve strojnici. Madžarski vojni minister Gömbös je naročil v Italiji več tisoč takih avtomobilov po sistemu malih tankov in sicer na privatne naslove najzanesljivejših madžarskih oficirjev. Vsak oficir plača zanj 3000 pengöjev, diferenco pa plača država. Zato pa morajo oficirji v slučaju potrebe dati te avtomobile na razpolago državi.

Zaradi prevažanja orožja na Madžarsko sta v soboto ponovno protestirala pri dunajski vladi zastopnika Anglije in Francije. Posredovala sta tudi v Budimpešti, toda tamkajšnja vlada o »uvozu orožja« ničesar ne ve. Razume se! Vsaj tudi nihče ne ve, kdo dobavlja vojne potrebščine v sedanji vojni Japonski in Kitajski. Tudi ta dobava je proti mednarodnemu paktu ter obenem ruši avtoriteto Društva narodov, kateremu se Japonska roga: če mi ustreže, ostanem članica Društva narodov, če ne, pa ne.

Čistokrvni fašisti. Kakor poročajo češki listi, je ob priliki fašističnega puča v Brnu nek fašist hudo ranil s strelom na straži stoječega vojaka v trebuh. Pri konfrontaciji je ranjeni vojak, ki je rodom češki Nemec, spoznal napadalca. Preiskava je pokazala, da se dotični fašist piše Šušlih, da je isti nemškega pokolenja in še

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe. 10

Naravno, da so to same neumnosti, romantika, brezmiselne sanjarije. Kdo se neki približuje Zabježkinu? Komu je mar zanj? Tudi zunanjost igra vlogo, in celo veliko. Zabježkinov vrat pa je tenek, lasje — komaj za zdravila, poleg tega pa kumarica namesto nosu in še ta se blešči. No, da, nos in vrat že še gre, to je že od narave tako, ali pričeska ... ne, ne! Treba vendar kupiti pomado, da bodo lasje rasli.

Če bi imel Zabježkin kak drug socialni položaj, tedaj bi vsa zadeva dobila drugačno lice. Če bi bil policist ali agronom, tedaj bi njegov položaj in njegova zunanjost imela nekaj skupnega. Ali Zabježkinov položaj ni bil položaj honoriranca. Po pravici povedano, njegov položaj je bil celo beden. Če bi se lahko šaljivo primerjalo, tedaj bi bil knjigovodja Našmudinovič ščuka, sluga Miška — tisti iz mladinske zveze — krap, a Zabježkin, dasiravno je bil poprej državni uradnik, kvečjemu piškur.

Ali more Zabježkin torej pri takih razmerah upati na kako romantično pustolovščino?

II.

Ali nekoč se je zgodilo vendar nekaj.

Nekega dne je Zabježkin zbolel. Ne to, da bi bil ravno bolan, ali v glavi mu je neprestano nekaj brnelo.

Zabježkin si je dal ravnilo na čelo, pomazal sence s slinami — ali nič ni pomagalo. Poskušal se je poglobiti v delo.

Kakšne hlače so to? In zakaj ravno dva para? Ni morda to zloraba uradne oblasti? Zakaj so dali to knjigovodji Ivanu Našmudinoviču in kam je vtaknil to reč? Ni morda, ta temna duša, poneveril državno lastnino?

Brnenje v glavi je postajalo vedno močnejše.

In tako je šel Zabježkin k Ivanu Našmudinoviču in ga prosil za dovoljenje, da bi smel zapustiti urad pred četrto uro.

»Le pojdi, Zabježkin,« je rekel Našmudinovič s táko žalostnim glasom, da bi človek mislil, zdaj pa zdaj se mu vlijejo solze iz oči. »Pojdi, vendar misli na to, da groze z odpusti.«

Zabježkin vzame kapo in gre.

Po stari navadi je šel po Nevskem. Na Nevskem pa, na oglu ulice, mu je postalo nenadoma temno pred očmi in je omahnil, popraskal z rokami po zraku in se moral vsled nenadne slabosti nasloniti na izložbo. V tistem trenutku je stopil neki človek (navaden človek v plašču, ki mu je segal do kolen) iz trgovine, se zadel s komolci v Zabježkina, privzdignil klobuk in rekel:

»Oprostite!«

»Za boga,« je odgovoril Zabježkin. »Kaj je? Prosim lepo.«

Ali človek je bil že daleč.

»Kaj je to?« je pomislil Zabježkin. »Čuden maček! Oprostite, je rekel. Ali sem izrekel kako ostro besedo? Ali me je sunil? Kaj neki je? Črkostavec morda ali celo znamenit učenjak ... Oprostite, je rekel. To je pustolovščina! In jaz, bedak, nisem niti obraza videl ...«

»Ah,« je rekel Zabježkin glasno in naglo stopil za gospodom.

Dolgo je šel za njim, po vsem Nevskem prospektu. Na Trockega mostu ga je zgubil nenadoma izpred oči.

Nasproti sta namreč prišli dve dami — s peresi za klobuki — se zamotali med tujca — in izginil je kakor kamen v vodi.

Zabježkin pa je šel še vedno naprej, krilil z rokami, njegov pomembni nos se je bleščal, pri sprehajalcih se je opravičeval in namigaval kdo ve komu.

»Oho,« se je naenkrat spomnil. »Kam me je pa vendar zaneslo? Kameno-ostrovski ... Karpovka ... Tu le zavijem ...«

Zagledal je vrtič, petelina in pasočo se kozo! Pred vrati klop. Vas, kratkomalo vas!

»Nekoliko se odpočijem,« je pomislil Zabježkin in sedel na klop pred vrata.

In je jel sukati cigareto. In med tem delom je zapazil na vrtnih vratcah listek.

SOBA

za samostojnega gospoda se odda.
Ženski spol se naj ne trudi.

Trikrat je Zabježkin prečital ta razglas. Pripravljal se je ravno, da prečita še četrtič, kar je začelo njegovo srce utripati kakor iz uma, tako da je Zabježkin omahnil nazaj na klop.

»Kaj je to?« vpraša nesrečnež. »Nenavadno obvestilo. Gotovo ni brez namena pristavljeno »za samostojnega«. To je vendar jasen migljaj. To se pravi, da je potreben mož ... Mož, gospodar. Moj bog, zgodi se tvoja volja, naj resnično potrebujejo gospodarja!«

(Dalje prihodnjič.)

danes le za silo obvlada češki jezik. Prišel je iz Dunaja ter se je pred kratkim še podpisoval za Schuschlicha. — Torej tudi češki fašisti so »reinrassig«.

Češko industrijsko banko (na Češkoslovaškem) sanirajo, kakor mnogo drugih bank. Nje direktor Florian pa ima pet hiš. Banko mora sanirati država, da reši vlagatelje škode. Direktor Florian, ki ni znal voditi banke z ugodnim uspehom, si je pa v letih 1923 do 1926 kupil na Dunaju pet hiš. Te hiše so vredne po cenitvi veščakov okoli sedem milijonov dinarjev. — To je zgled »dobrega« gospodarstva, ki so ga posnemali tudi drugi.

12 mrtvih v Draždanih. Medtem ko je v Berlinu veliki komunistični shod na Bülowplatzu, prirejen kot protiakcija proti »aufmaršu« nacijonalnih socijalistov, potekel brez vseh izgredov, čeprav se ga je udeležilo nad 30.000 komunistov, se je komunistični shod v Draždanih končal zelo krvavo. Že proti polnoči, ko je ravno govoril znani komunist in rezervni poročnik Friedrich, ki je precej ostro napadel vlado radi pardoniranja nacijonalno-socijalističnih izzivanj in preganjanja komunistov, je zastopnik oblasti objavil shod za razpuščen. Mnogoštevilna množica navzočih v veliki dvorani je proti temu hrupno protestirala. Ko je policija začela ljudi s silo goniti iz dvorane, so začeli z galerije deževati na policaje razni predmeti, krožniki, steklenice, kozarci, pepelniki itd. Policija trdi, da je bilo z galerije proti stražnikom oddanih tudi več strelov, vendar to ni dokazano. Pač pa je policija otvorila ogenj proti galeriji in proti zoperstavljajočim se komunistom v dvorani. V par minutah se je nad 20 oseb valjalo v svoji krvi na tleh. V paniki, ki je za tem nastala, je bilo več ljudi pri izhodih zmečkanih. Rezultat je bil 12 oseb ubitih, 11 se jih pa v bolnici bori s smrtjo. Saška deželna vlada je izdala prepoved vseh javnih zborovanj.

»Pomoč vzhodu« imenujejo v Nemčiji večstomilijonsko dotacijo države v svrho pomoči in okrepitve poljedelstva v vzhodni Prusiji. Ugotovilo pa se je, da so se te dotacije grdo zlorabljale. Mali in srednji posestniki te pomoči sploh niso bili deležni, temveč samo pruski junkerji in aristokrati, če so je bili potrebni ali ne. Nekateri so dobili kar dvakratno in celo trikratno »podporo«. Da bi zadevo »zatušali«, delujejo junkerji za padec Schleicherjeve vlade, ki je hotela stvar razčistiti.

Antisemitizem divja na evropskih vseučiliščih. V Bratislavi (Breslau) so nacionalistični študentje vprizorili hajko na svoje kolege, ki niso »čiste azijske krvi«. Mnogo židovskih slušateljev je bilo ranjenih in je rektor moral pozvati na univerzo policijo. V Bukarešti so nacionalistični univerzitetni slušatelji krvavo pretepli in izgnali iz univerze vse židovske in drugonacionalne dijake. Nemiri so se prenesli tudi na mestne ulice, kjer je prišlo do bojev med dijaki in policijo. V Černovicah so nacijonalistični študentje začeli celo na cestah napadati židovske pasante, a se jim je židovsko prebivalstvo energično postavilo v bran. Rektor dunajske univerze, ki je sam nacijonalist, je izdal pravilnik za ustanovitev univerzitetne legije, katere sestavo je pa poveril samo nacijonalističnim akademskim klubom. Proti temu so ostali akademski klubi odločno protestirali, kakor tudi vsa demokratična javnost, tako da je rektorjeva legija padla v vodo.

Nanking pričakuje od sovjetske Rusije pomoč, svoje komuniste pa preganja. Iz Šanghaja poročajo, da je v Nankingu proglašeno obsedno stanje, ker je vlada prišla na sled veliki komunistični zaroti.

Veliki zimski manevri ameriške vojne mornarice se bodo vršili od 6. do 17. februarja v Tihem oceanu. En del mornarice bo imel svoje oporišče pri Havajskih otokih, odkoder bo operiral proti kalifornijski obali, drugi del bo pa pred njo branil ameriško obalo.

Grčar Viktor:

Pravljica o Velikem Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Statistika nam pove, da se je današnja okolica mesta Maribora ž njim vred neprimerno hitro razvijala. Tako vidimo:

	1869	1920	1931
Tezno	ne postoja	878	1680 preb.
Pobrežje	575	2412	3965 preb.
Studenci	1051	3680	4335 preb.
Krčevina	616	1916	2159 preb.
Radvanje	834	1771	2006 preb.
Košaki	1717	1888	2253 preb.

V odstotkih je naraslo število prebivalcev v dobi 1869—1931 v mestu samo za 168%, a na Teznu za 342%, na Pobrežju za 590%, v Studencih za 312%, v Krčevini za 250%, v Radvanju za 141%. Vsekakor proti mestu nenormalen razvoj, ki priča, da je mesto oddajalo okolici prebivalstvo, za katero samo ni imelo prostora.

Hiter razvoj mesta in njegove neposredne okolice dokazuje potrebo velike gospodarske, kulturne in politične enote na kraju našega severa. Mesto se ustvarja samo in rase iz svoje moči. Ono ni danes samo zatočišče in torišče privilegiranih purgarjev, kakor je to bilo v srednjem veku, tudi ni samo torišče erarične in privilegirane privatne industrije, kakor je to bilo pred vojno. Maribor je danes reprezentant velikega ozemlja med Muro, Sotlo in Savo, ki se je kot gospodarska enota jasno izoblikovala in ki je kot kulturna vrednota izza časov Slomšeka in njegovih sodelavcev vzdržala in neomajano obstoja. Vsako bitje ima svojo glavo. Vsako ozemlje svoje središče, na katero je privezano, iz katerega žari napredek za celoto in v katerega se stika blagostanje celote. Izrežite ta center in uničili ste vse. To nam najdrastičnejše prikazujeta Trst in Reka, ki sta izgubila svoje prirodno zaledje, pa jima novega tudi na umeten način ni več mogoče dati. To nam dokazuje tudi dežela žalostnega spomina, Koroška, kjer svojčas naši oblastniki niso znali računati z najpriprostejšim dejstvom, da sta mesto in zaledje eno, in da se prostovoljno ločiti in deliti ne pustita. Šarili so s svetlimi gesli in na debelo sipali navdušenje. Ljudstvo pa je mislilo realno. Zaledje je šlo za svojim Celovcem.

Tak Celovec je za svoje ozemlje Maribor. In zavedati se moramo: Maribor krepak, vse zaledje krepko. Problem Maribora zato ni samo problem njegovih meščanov, temveč problem vsega prebivalstva, ki gravitira k njemu. In kar je proti prostemu razvoju mesta, je tudi proti napredku njegovega zaledja. Največji del in iz prve roke od vsega tega obojega progresa pa uživajo vendarle oni, ki so mestu najbližji, t. j. današnji neposredni okoličani, ki pa trenotno protestirajo in se bore proti lastnim interesom.

Prof. Baš je 1929 napisal v Časopisu za zgodovino in narodopisje zanimivo študijo, v kateri razpravlja problem Maribora. V nji skuša s primeno različnih pripomočkov točno ustanoviti, kako daleč poveže mesto zaledje, t. j. kaj vse gravitira v Maribor. S svojimi dokazili je prišel precej daleč na okoli. In ker ta dokazila ne služijo kakršnikoli tendenci, temveč so samo znanstveno nanizana dejstva, se, kadar se dela na ustvarjanju novega Maribora, ne more iti preko njih. Iz navedenih izvajanj pa sledi nepobitno, da je današnji Maribor premajhen, da bi zamogel ustrezati vsem zahtevam, ki jih imajo pravico staviti nanj oni, ki so z njim povezani.

(Dalje sledi.)

Društvo »Ogenj« sprejema odslej tudi nad 70 let stare člane. Po dosedanjem pravilniku o dajatvah mariborskega društva za upepeljevanje mrličev »Ogenj«, so se lahko sprejemali člani le do starosti 70 let. Po novi pogodbi, ki jo je sklenilo društvo »Ogenj« z graškim bratskim društvom »Flamme«, pa je mogoče sprejemati tudi nad 70 let stare člane kot redne. Razlika je le ta, da bo društvo v vsakem slučaju sprejema posebej sklepalo in določilo pogoje sprejema, t. j. višino pristopnine in sprejemnine, ker znaša mesečna članarina za vsakega rednega člana enako, t. j. le Din 15.—. Vpepelitev trupla, vštevši vse stroške, ki so v zvezi s tem, s pogrebom, prevozom itd., je še vedno cenejša, kakor pa ceremonijelni pogreb. Podrobnejše informacije daje ustmeno ali pismeno društvo **»Ogenj«, Maribor, Koroščeva ul. 8.** Za odgovor je priložiti znamke. Vsakdo že ve, da je vpepelitev mrtvega trupla umestnejša, kakor pa pokopavanje na pokopališčih, kjer razpadlo truplo po desetih letih vržejo iz groba, zato naj se tudi vsak požuri s pristopom v društvo »Ogenj«. Do 50 let starosti znaša sprejemnina 40 Din, pristopnina Din 12.— in nato mesečna članarina le po Din 15.—, s čemur ima umrli član plačano vpepelitev, prevoz v graški krematorij in nazaj itd., tako da ga pogreb ne stane prav nič več, kar je vendar za rodbino velikanska olajšava. Po 50. letih se sprejemnina zvišuje od leta do leta, vendar le tako, da znaša n. pr. s 6 leti še vedno komaj Din 640.—. Točnejša tarifa je razvidna iz pravilnika, ki ga društvo vsakomur radevolje pošlje. Pristopajte k »Ognju«, zlasti mladina!

Ljubljana.

Zlata protetika v zobnem ambulatoriju OUZD v Ljubljani. Urad sporoča članstvu, da se je za dela v zlatu v zobnem ambulatoriju v Ljubljani spremenil ordinacijski čas, in sicer traja ordinacija odslej od 12. do 14. ure. Cene so ostale iste kljub podražitvi zlata. Zlate krone se izdelujejo po Din 200.—. Pravico posluževati se zobnih dajatev pri Okrožnem uradu imajo vsi člani in njihovi svojci.

LJUBLJANČANI! ŽELEZNIČARSKA VESELICA se vrši danes, dne **1. februarja 1933 ob 8. uri zvečer V VELIKI DVORANI DELAVSKE ZBORNICE V LJUBLJANI. Sodrugi in sodružice, pridite!**

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Maribor.

Kruh nameravajo zopet podražiti. Kakor se širijo po mestu vesti, nameravajo mariborski peki v kratkem zopet podražiti cene kruhu. To svojo namero opravičujejo pekovski mojstri s tem, da se je v zadnjem času zopet občutno podražila moka, in sicer stane kilogram bele moke 4.50 Din. Če se ta namera pekovskih mojstrov izvrši, bo zopet hudo prizadeto baš delovno ljudstvo. Delavcem bo s tem odvzet še ta borni košček kruha — najbolj potrebna vsakdanja hrana. Upravičeno se ljudje sprašujejo (pri čemur ne manjka pikrih opazk), čemu se proti žitnim baronom ne postopa, saj je podražitev moke vendar navadna špekulacija in verižništvo. Medtem ko so v Banatu prenapolnjene zaloge žita, stradajo številne delavske družine in to samo radi tega, ker si sme peščica špekulantov svobodno polniti žepe na račun najbednejših. Zahtevamo, da pristojne oblasti nemudoma podvzamejo korake in onemogočijo to početje verižnikov in ljudskih pijavk.

Tudi cene mesu in slanini so v zadnjem času na mariborskem trgu znatno poskočile. Vzgledi vlečejo!

Imenovanje novih županov se je te dni izvršilo v štirih podeželskih občinah v mariborskem okraju. Nove župane so dobile občine: Jarenina, Cirknice pri Št. Ilju, Vosek pri Sv. Marjeti in Selnica ob Dravi.

Zmaga Splošne delavske zveze pri volitvah obratnih zaupnikov v mestnem stavbenem uradu. Minuli petek so se vršile volitve obratnih zaupnikov pri mestnem stavbenem uradu zaposlenega delavstva. Nek gospod iz tabora nacionalnih, ki je sicer tudi sam zaposlen v delavski instituciji, si je, kakor pravijo, nadejal nehvaležno nalogo, da bo baje v Mariboru uničil marksiste. Poskusil je to tudi pri volitvah obratnih zaupnikov na stavbenem uradu, kar se mu je pa zelo klavrno ponesrečilo. Za listo Splošne delavske zveze je glasovalo 96 delavcev, medtem ko je bilo za listo nacionalnih oddanih le 13 glasov. Razumljivo je, da je ta poraz silno vplival na omenjenega agitatorja nacionalnih. Zlasti je bil razočaran, ker se mu je štirinajsti izneveril; zatrjeval je namreč, da mu je 14 delavcev obljubilo, da bodo volili listo nacionalnih. »Ja, die verflixten Marxisten sind nicht leicht zu besiegen!«

Mariborski Dečji dom

Tudi v Ljubljani so proti razdiranju poslopij. — Deca rabi prostor, da se giblje, skače in nakriči.

Maribor mora dobiti nov banovinski »Dečji dom«. Kot delavski list smo na tej socijalni instituciji pred vsem interesirani ter smo se radi tega v našem listu s tem perečim vprašanjem že ponovno pečali. Žal, da tudi poklicni faktorji, ki v tem odločajo, ne pridejo s svojimi načrti in sklepi v javnost. Drugod takšne načrte poprej vedno javno z vseh strani premotrijo, da se ne napravijo usodne in nepopravljive napake.

Razdreti hočejo novo banovinsko stanovanjsko hišo.

Namesto, da bi se postavilo za ta Dečji dom novo poslopje, ki bi odgovarjalo vsem modernim tehničnim in higijenskim potrebam in pridobitvam, je baje že definitivno sklenjeno, da se v to svrho preuredi, razderejo stanovanja in adaptira potem te prostore za »Dečj dom« v popolnoma novi, menda najlepši stanovanjski hiši, ki jo je šele pred par leti postavil pri mestnem pokopališču bivši mariborski oblastni odbor.

Po mnenju vse javnosti, strokovnjakov in odličnih javnih delavcev, je ta načrt absolutno zgrešen in smo že pisali o tehtnih razlogih, ki govore proti razdiranju te krasne mariborske stavbe.

Kaj pravi Ljubljana o podobnem načrtu?

Sklep za razdiranje te palače je že v toliko dozorel, da so dobili uradniki, ki stanujejo v tej hiši, 9 uradniških rodbin, od banovine že sodno odpoved za 1. aprila t. l. Očividno pa razlogi mariborske javnosti proti temu načrtu niso zalegli.

Podoben načrt se je pojavil tudi v Ljubljani, tam hočejo nekateri prezidati v to svrho hotel Tivoli. Proti tej nameri se je istotako odločno postavilo ljubljansko časopisje. »Slov. Narod« n. pr. pravi, da mora ostati park ohranjen prebivalstvu za odpočitek, deci pa je treba nuditi čim več prilike, da se giblje, naskače in nakriči ter sploh razgiblje, kar je pa v parku okrog hotela »Tivoli popolnoma nemogoče«.

Tako v Ljubljani. Kako pa se bo deca v mariborskem novem domu gibala, skakala in kričala, ko se ta hiša drži druge, enake 4 nadstropne hiše, polne najemnikov, uradnikov, ki so menda takšnega kričanja najmanj potrebni, a nasproti leži staro pokopališče, vmes ulica, pri hiši majhno dvorišče in na drugi strani župnija s protestantsko cerkvijo?

Poleg tega pa je prezidava stanovanjske hiše združena z visokimi investicijami. Tako v ljubljanskem hotelu, kakor tudi v mariborski banovinski hiši je polno malih sobic. Če bi hiše ne prezidali, potem bi rabili za vsako sobo po eno zaščitno sestro, ker otroci ponoči ne morejo ostati brez varstva. Koliko pa bi to stalo? Ako pa bi hoteli iz stanovanj napraviti velike dvorane, bi se pa skoro lahko prepričali, da **popravila in prezidave več stanejo, kot nova poslopja, in bi vendar imeli le krparijo.**

Ljubljančani torej odklanjajo take eksperimente. Prav je, če jih odklonimo tudi mi. Z odklonitvijo omenjenega načrta pa obenem postavljamo zahtevo po zgraditvi novega dečjega doma.

Sploh bi radi vedeli, kdo sili v prezidavo banovinske hiše, ki predstavlja popolnoma nemogočo rešitev mariborskega novega Dečjega doma.

Dobrodelni koncert v prid Pomožni akciji se bo vršil v torek, dne 7. februarja 1933 v veliki dvorani pivovarne »Union«. Poleg vojaške godbe bo na tem koncertu nastopilo tudi več mariborskih pevskih zborov, od solistov pa so najavljeni ga. Fani Brandlova, gdč. Vidralova, gg. Neralič in Živko. Vstopnice se dobe v predprodaji pri Zlata Brišnik in Höferju.

Za zgradbo azila za tuberkulozne je protituberkulozna liga v Mariboru nabrala v mesecu januarju okrog 12.000 Din.

Protituberkulozna liga v Mariboru naproša **najemnike,** da izroče 1. v mesecu dinarske prispevke hišnemu lastniku, **hišne lastnike** pa, da izroče zbrane dinarske prispevke s svojimi vred **liginemu inkasantu.**

Skakalna tekma smučarjev v okviru mariborskega zimskega tedna se prične v četrtek, dne 2. februarja ob 14. uri na Betnavi.

Kulturno delovanje pekov. Razen svoje razredne strokovne organizacije, ene najmočnejših v državi, se udejstvujejo pekovski pomočniki uspešno tudi na kulturnem polju. Tako ima organizacija močen pevski zbor že celih 36 let — vsekakor edinstven slučaj — ki zbira v svojem krogu le organizirane člane, kateri goje razven petja tudi stanovsko zavest in proletarsko miselnost. L. 1929 so si peki ustanovili svoj glas-

beni odsek, tamburaški zbor, ki deluje kljub raznim težkočam uspešno. Predvsem manjka odseku financielnih sredstev. Sicer ima veliko oporo v svoji organizaciji, katera je že veliko žrtvovala za svoje kulturne odseke, zavedajoč se, da le v vsesplošnem udejstvovanju članov izidejo dobri borci za socialne pravice. Tamburaški odsek je že večkrat nastopil z uspehom pri raznih delavskih prireditvah, toda samostojne prireditve še ni imel. Zato priredi v soboto, dne 4. februarja, v Gambrinovi dvorani ob prosti vstopnini **valčkov večer**, kjer mu bo zvesto sekundiral bratski pevski zbor. Dolžnost mariborskega delavstva je, da s številnim obiskom podpre vrle tamburaše, in jim nudi veselje in možnost za nadaljno delovanje. — R.

Mariborsko gledališče. Torek, 31. jan.: »Grofica Marica« za red C. — Četrtek, 2. febr. ob 15. uri: »Pri belem konjičku«, ob 20. uri: »Boccacio«, gostovanje g. Povheta.

Trbovlje.

Nesreča, delovni predpisi in drugo. V torek, dne 24. t. m., se je na vzhodnem okrožju ponesrečil rudar Šprogar Simon. Bil je zaposlen kot zidar na glavni progi pri zidanju oboka. Mož se ni mogel izogniti vlaku z natovorjenimi vozički premoga, ki so v ozkem prostoru iztirili. Iztirjeni voziček mu je zlomil nogo. Iz vidika človeške varnosti bi se ob istem času, kadar vozijo stalno vlaki po progi, ne smelo zaposlovati ljudi na takšnem prostoru, kjer se človek niti umakniti ne more, čeravno vidi, da mu preti nevarnost. — Takšna dela bi se pač morala opraviti takrat, kadar obrat počiva — to se dandanes mnogokrat zgodi — in bi se s tem mnogim rudarjem ohranilo zdrave ude.

Na vzhodnem okrožju je tudi precejšnje število odkopov, kateri so v ognju in je pri gašenju tudi zaposlenih več rudarjev. Razume se, da je v takšnem kraju, kjer premog gori, tudi precejšna vročina, katera dostikrat doseže do 40 stopinj Celzija. Na podlagi rudarskih predpisov bi smeli biti rudarji zaposleni samo 6 ur, a temu ni tako. In vendar so predpisi zato tu, da se jih upošteva. O priliki inspekcije rudnika s strani rudarskega glavarstva so rudarji, zaposleni pri tem ognju, obvestili obratovodjo o neznosni vročini; ta jim je izjavil, da naj delajo samo 6 ur. A takoj drugi dan so že pazniki sporočili rudarjem, da morajo delati 8 ur, kljub temu, da je vročina še vedno ista. Radovedni smo, po kakšnem nalogu in odkod je nalog prišel.

Zadruga »Počitniški dom« je prejela od ministrstva za kmetijstvo dovoljenje za prireditev tombole v korist zgradbe »Počitniškega doma« na Mrzlici. Tombola se bo vršila v nedeljo, dne 16. julija t. l., na dvorišču Delavskega doma. Že danes apeliramo na delavstvo Trbovelj, Hrastnika, Zagorja in Zabukovce, da se bodo pri njih oglasili prodajalci tombolskih kart, katerih naj ne odslavljajo, ampak naj vsak po svoji moči prispeva, da bo čimprej mogoče postaviti naši rudarski in drugi delavski mladini zavetišče na svežem zraku, katerega delavska mladina najbolj potrebuje. Vsi skupaj se pa moramo zavedati, da je mladina nositeljica bodočnosti.

Hrastnik.

Proti priključitvi Hrastnika dolski občini. Pretekli petek seje vršil v gostilni g. Birtiča javen sestanek hrastniških obrtnikov, v nedeljo pa javen shod vsega hrastniškega prebivalstva v dvorani Konzumnega društva. Sestanka v petek se je udeležilo 30 obrtnikov, dočim je bila v nedeljo dvorana v Konzumu nabito polna občinstva vseh slojev. Predmet zborovanja je bilo v glavnem vprašanje odcepitve hrastniške doline od občine Trbovlje in priključitve k občini Dol. Tako na sestanku kot na shodu so se zborovalci enodušno in odločno izrekli proti odcepitvi doline od Trbovelj, odnosno priključitvi k Dolu, ker bi imela taka operacija katastrofalno posledico tako za obrtnike kot direktne davkoplačevalce, kakor tudi za delavstvo. Trboveljska industrijska občina je krepka edinica z dovolj močno davčno močjo, da lahko (s 100 odst. doklad!) zadovoljivo skrbi za vse kulturne, zdravstvene in socialne potrebe v Trbovljah in Hrastniku, kar vse bi izrazito kmečka občina Dol v primeru priključitve ne mogla nuditi velikemu številu hrastniškega delavstva, ne da bi zvišala obč. doklade na najmanj 300 odst. Kaj pa bi to značilo v današnjih razmerah za naše obrtnike, posestnike itd., vedo oni sami najbolje. Po izkazu finančne direkcije v Ljubljani, je leta 1929 plačala T. P. D. na občinskih davščinah: za Trbovlje 266 Din na prebivalca, za Hrastnik 95 Din, dočim je plačala v obč. Dol le 81 Din na osebo. Seveda so te številke danes razmeroma manjše, vendar pa ostane odstotek isti. — V primeru poslabšanja konjunkture bi se po izjavi TPD kot eden prvih popolnoma zaprl hrastniški rudnik, dočim z zaprtjem trboveljskega rudnika pod nobenim pogojem ni računati in bi torej trboveljska občina le še obdržala precejšen del dohodkov ter bi se še vedno ujelo kako paro za Hrastnik. Kaj pa bi v takem slučaju in če bi pripadal pod njeno upravo Hrastnik, storila občina Dol?! Neglede na podpore tisoč brezposelnim, bi morale, ako bi hotele še nadalje vršiti vsakdanje tekoče posle, zvišati že sedaj izredno visoke doklade za stotine odstotkov, ki bi jih pa seveda nikdo ne zmogel. — Sprejete so bile na obeh zborovanjih primerne resolucije, ki bodo odposlane pristojnim oblastvom. — Na shodu se je oglasil k besedi tudi g. Pavlin, ki je zastopal trboveljsko občino, in dejal, da je zločin, če kdo skuša zanesti v familijo, ki živi kolikor toliko v blagostanju in mirnem sožitju, razprtijo. Razburjene zborovalce pa je optimistično potolažil, češ, da bo pač morala iti oblast v tem vprašanju preko želj ozkogrudnih posameznikov ter imeti pred očmi le koristi skupnosti.

Zalog.

Tukajšnja podružnica »Svobode« je nedavno nastopila z Etbin Kristanovo socialno dramo »Zvestoba«, katera je močno odjeknila v srcih gledalcev, pa naj bo to ob priliki gostovanja v Zadvoru ali ob ponovni uprizoritvi v Zalogu. Škoda je le, da je naša publika tako malo dovzetna za podobne stvari in se ji hoče le sladkih krink in lahko prebavljivih snovi, raznih satir itd. Prihodnji nastop, dne 2. februarja ob 4. uri popoldne, v dvorani Cirila Požara v Zalogu bo zelo komična veseloigra v treh dejanjih »Srnjak ali kapitalna oslarija«, ki bo nudila gledalcem dovolj zabave za predpustni čas. Zatorej vabimo vse smeha željne, kakor tudi vse članstvo, k udeležbi. Potem pa pride kaj resnejšega na vrsto. Saj upamo, da se v teku sezone še vidimo z odra. Da pa bo mogel skrbeti tudi za vzgojo članstva, si je novo izvoljeni odbor, od katerega je mnogo pričakovati, stavil za nalogo, ustanoviti lastno javno knjižnico, ki bo močan kulturni faktor med našim proletariatom. Upamo, da bo delavstvo pokazalo dovolj razumevanja za tako kulturno ustanovo. Izobrazba je nam delavcem v teh časih bolj potrebna kot kdajkoli poprej. Knjige se bodo izposojale po običajni ceni in se bo skrbelo za to, da bo na razpolago dovolj vsakovrstnih poljudnih del. **Knjižnica prične poslovati s 1. februarjem v Sp. Kašlju 30** in bo odprta ob nedeljah in praznikih od 10. do 11. ure dopoldne, po potrebi tudi ob delavnikih zvečer. Sodrugi in sodružice, segajte po knjigah in čitajte! — Družnost!

Jesenice.

Prireditev težkoatletičnega odseka »Svobode« Jesenice. Najmlajši odsek jeseniške »Svobode« je težkoatletični, ki se je rodil v poznem poletju lanskega leta. Rokoborbo goje naši sodrugi, ki so se ob kladivih, žerjavih, batih in strojih v težki železni industriji tako telesno razvili, da jim druge sportne panoge premalo absorbirajo preveliko telesno silo, ki se je nakopičila v njih in da morajo to svojo silo v rokoborbi sproščevati in ji dajati protiutež. 12 sodrugov redno trenira in vadi ter se pripravlja poleg utrjenih telesnih moči na razne nastope. V novembru oz. decembru l. l. je že bil prvi njihov nastop v Begunjah, kjer je ob srednje dobri udeležbi nastopilo troje parov jeseniških rokoborcev in lepo manifestiralo za svojo sportno panogo. Prvi večji nastop propagandnega značaja pa se je vršil v soboto, dne 7. in nedeljo, dne 8. t. m. prvič v Del. domu na Savi; revanža pa je bila v podružnici Del. doma na Javorniku pri Konjiču. Nastopili so vsak večer štirje pari, ki so se borili vsak dve rundi po 10 minut s trominutno pavzo med vsako rundo. Način borbe je bil profesionalen. Prvi večer je pozdravil tekmovalce predsednik podružnice s. Cv. Kristan, nato pa je sodnik s. Drago Ažman predstavil tekmovalce in njih kategorije. Rezultat borbe je bil: a) bantam-kategorija Kos—Šavli, neodl.; pri rev. je pa eden izmed teh zaradi poškodbe odstopil in sta nastopila par Bertoncelj—Kristl, tudi neodl.; b) srednja kategorija: Dobrovnik—Pavlič neodl.; revanža: ista, Pavlič zmaga v 3 min.; c) srednja težka kategorija: Hinčik (gost iz Ljubljane od SK Ilirije) in Svetina, zmaga Hinčik v 16 min.; revanža ista, zmaga zopet Hinčik v 14 min.; č) Zupan—Anderwald neodl.; revanža: normalni čas neodločno, v podaljšku zmaga Zupan v 21. minuti. Obisk oba večera povprečen. Upamo, da bo naša rokoborba, ki jo bomo morali vedno imeti v določenih mejah prijateljskega tekmovanja, tudi pripomogla k napredku naših skupnih ciljev. Sodnik s. Ažman dober.

Ptuj.

Velika udeležba na sestanku delavcev vseh strok, ki se je vršil v nedeljo, dne 29. januarja t. l., je dokaz, da se delavstvo probuja. Sodr. Gabrijel, Delpin, Matjašec in Korpar so podčrtali nujno potrebo organizacije, obrazložili nje nalogo in cilj. Sodr. Domajnko je navaja! potrebo po delavskem tisku, katerega se delavci vse premalo poslužujejo. Žalostno je, če se kdo boji namišljenega pekla in hudiča, s katerim nas strašijo oni, ki se ga ne bojijo in pri tem učijo delavca »moliti in delati«, zraven pa mirno gledajo, kako drugi lahko izkoriščajo in uživajo... Poudarjalo se je tudi, da se mora vsak delavec zavedati svojega človeškega dostojanstva, nihče naj ne bo klečeplazec, temveč naj se zaveda, kaj je delo in kaj pomeni mogočen »MI«! H koncu je bil izvoljen pripravljalni odbor s sodr. Šmidom na čelu, kateri je apeliral na navzoče, da naj po vzgledu ribniških sodrugov vsi vstopijo kot člani v organizacijo in delajo za razvoj iste.

Izobraževalno delo. Tudi drugače je vidno, da naši sodrugi posvečajo pažnjo izobrazbi, ki temelji na marksistični ideologiji in pazljivo sledijo razlagam Marxovega »Kapitala«, ki se vrše ob torkih; isto velja za obiskovalce strokovnega tečaja. Tudi mladinski zbor se giblje in bo nastopil v kratkem, kar bo za Ptuj nenavaden dogodek. Kar pa se tiče naših predavanj, vršečih se ob petkih, moramo prav tako ugotoviti, da naše delo na kulturnem polju že rodi uspehe. Vse sodružice in sodruge opozarjamo na predavanje našega znanega pedagoga s. prof. Žgeča o temi: Razvojna pot žene, ki se bo vršilo v petek, dne 3. februarja t. l. Naj nikdo ne manjka!

Gospodarska kriza in šolstvo.

III. Učitelji — profesorji.

O učiteljih in profesorjih moramo tukaj povedati, da vrše po veliki večini svojo nalogo z občudovanja vredno požrtvovalnostjo, ali ni uspehov, ker so razmere močnejše kot njih volja in delo.

Učitelji osnovnih šol, z malo plačo v slabih neprimernih stanovanjih, nimajo sredstev za lastno nadaljnjo izobrazbo; zaposleni v šoli in še bolj izven nje, ne zmorejo vsega, kar se zahteva od njih. Ali je poločiar pri šolskem ali pa izvenšolskem delu, ker le redki so tisti, ki imajo dovolj telesnih in duševnih sil, da lahko vršijo v polni meri delo v šoli in se še poleg tega udejstvujejo pri izvenšolskem delu. Posebno delo v prenapolnjenih razredih je tako naporno, da izčrpa tudi najkrepkejšega moža. Tako delo ga uniči telesno, še bolj pa ubija duševno. Pri vsem trudu in delu ni pravih uspehov in končno obupa in vrši vse delo v šoli brez navdušenja. Kriza bo morda trajala samo par let, njene posledice pa bo nosil učitelj vse življenje. Še pogubneje upliva to na mladino. Ker se ne nauči v prvih letih učenja na red in delo, ostane nemarna in površna, izgubi veselje do šole in do učenja. Starši vidijo, da ni pravih uspehov in ne pošiljajo otrok redno v šolo. To so vse posledice sedanjih razmer.

Kakor pritiska sedanja kriza učitelja osnovnih šol, tako tišči tudi na učitelje meščanskih in profesorje srednjih šol. Radi nizkih plač nimajo sredstev za nadaljnjo izobrazbo. Iščejo vseh mogočih postranskih zaslužkov, ali z dopisovanjem v liste, ali z inštrukcijami, tako da ne utegnejo izpopolnjevati se, posebno, ker so preobremenjeni s poukom v prenapolnjenih razredih. Šolsko delo samo in še poprave šolskih nalog jim vzamejo toliko sil in časa, da komaj vrše redno delo za šolo.

V tej preobremenjenosti z delom in skrbmi za obstanek se hitro izčrpajo telesno in duševno. Da bi si v počitnicah privoščili kak počitek v letovišču ali celo mogli v tujino, da se izpopolnijo v svoji stroki, o tem ni govora. Tudi to je faktor, ki vpliva na uspehe v šoli.

IV. Šolska uprava (zakonodaja).

Razvoj šolstva je odvisen od gospodarskih in kulturnih prilik v narodu. Državna uprava je stremela za tem, da šolstvo prilagodi našim potrebam in gospodarskim možnostim.

Zakon o narodnih šolah je liberalen, toda ni sredstev, da bi se povsod uveljavil in tako se je moral s finančnim zakonom spremeniti v onih določbah, ki bi gotovo mnogo pripomogle k razvoju narodne šole. (Konec prihodnjič.)

Črna pri Prevaljah.

Tukajšnja podružnica Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« uprizori na praznik, dne 2. febr. t. l., ob 2. uri popoldne na lastnem odru v dvorani gostilne Knez v Črni smehapolno kmečko komedijo v treh dejanjih »Pogodba«. Vsi prijatelji in somišljeniki vabljeni. Najlepši užitek ob znižani vstopnini je zasiguran, zato naj nihče ne izostane!

Prebivalstvo v državi po veri. V Jugoslaviji je po državni statistiki 6,793.201 pravoslavnih in 5.220.363 katoliških prebivalcev brez drugih ver, sekt itd.

Vse, kar rabite za pisarno, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno amerikansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio-welt". Naroča se Administration der „Radio-welt" Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 5½%

proti trimesečni odpovedi.

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Oblak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.